

Janne Paalijärvi

1/3

KANTELU

Arvostelette oikeuskanslerinvirastoon 23.12.2015 lähettämässänne sähköpostiviestissä ulkoasiainministeri Timo Soinin haluttomuutta antaa lausuntoja sanomalehti Hufvudstadsbladetille.

SELVITYS

Varasin Soinille mahdollisuuden antaa selvityksensä asiassa.

Soini antoi selvityksensä 28.1.2016. Selvityksen mukaan puolueettomuuden ja tasapuolisuuden vaatimus ei merkitse jatkuvaa velvollisuutta suostua kaikkiin haastattelupyyntöihin. Ulkoasiainministeriö tiedottaa ministerien toimista tasapuolisesti kaikille. Ministeriön järjestämät tiedotustilaisuudet esimerkiksi ministeritapaamisten yhteydessä ovat kaikille avoimia. Tällaisia ulkoasiainministerin tiedotustilaisuuksia on nykyisen hallituksen aikana järjestetty lukuisia. Ulkoasiainministeri on eduskunnan istuntokauden aikana toimittajien tavattavissa eduskunnassa lähes päivittäin. Lisäksi ministerien toimista tiedotetaan julkisilla lehdistötiedotteilla ja heidän puheenvuoronsa julkaistaan ministeriön verkkosivuilla. Hufvudstadsbladetia julkaiseva KSF Media on esittänyt ulkoasiainministerille haastattelupyyntöjä, joihin on vastattu kielteisesti aikataulusyihin viittaamalla. Haastattelupyynnöt ovat koskeneet noin 45 minuutin pituista uuden ulkoasiainministerin henkilöhaastattelua. Soini ei ole voinut ulkoasiainministerinä antaa kaikille muillekaan halukkaille tiedotusvälineille nykyisen hallituskauden aikana näin pitkää ministerihaastattelua. Soini katsoo, että hän ei ole ulkoasiainministerinä tiedotustoiminnassa ja haastatteluja myöntäessään rikkonut tasapuolisuuden ja puolueettomuuden periaatteita.

TAUSTATIETOJA

Hufvudstadsbladetissa 23.12.2015 julkaistun artikkelin mukaan Soini ei ole huomionnut puoli vuotta aikaisemmin esitettyä haastattelupyyntöä useista muistutuksista huolimatta. Artikkelin mukaan Soini vastaa, että Hufvudstadsbladet, ja siten myöskään KSF:n sanomalehdet Västra Nyland ja Östnyland, eivät saa haastattelua niin kauan kuin Hufvudstadsbladetissa on ”kolumnisteja, jotka vihjailevat, että Soini on rasisti”. Artikkelin mukaan Soini sanoo, että

niiden puolueen jäsenten suhteen, joiden ylilyönteihin on kiinnitetty huomiota, on asia toinen, mutta hän ei hyväksy itseään kutsuttavan rasistiksi.

RATKAISU

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta. Oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisöjen työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

Lainsäädäntö ja ohjeet

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 3 §:n mukaan kyseisessä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. Julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomainen on kyseisen lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisten toiminnasta ei rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti. Julkisuuslain 20 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (julkisuusasetus) 8 a §:n mukaan valtionhallinnon viranomaisen tiedotuksen, julkaisutoiminnan ja muun viestinnän tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta sekä tuottaa ja jakaa tietoa, joka luo yksilöille ja yhteisöille edellytyksiä muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuva viranomaisten toiminnasta, vaikuttaa hallintoviranomaisissa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin sekä valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan. Valtionhallinnon viranomaisten viestintää suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon viestinnän merkitys viranomaiselle säädettyjen tehtävien tehokkaassa hoitamisessa sekä viranomaisen ja kansalais- ja etujärjestöjen välisessä yhteistyössä.

Valtioneuvoston kanslian 23.2.2015 antamassa ministerin käsikirjaa täydentävässä tiedonannossa ”Ministeri, valtiosihteeri ja erityisavustaja ja vaalikampanja” (VNK/1827/40/2014) todetaan, että ministerin tehtävien yhdistäminen eräisiin muihin tehtäviin on mahdollista. Useimmat ministerit ovat samalla kansanedustajia ja eräät samanaikaisesti myös kunnanvaltuutettuja tai esimerkiksi puolueensa puheenjohtajia. Sillä, missä ominaisuudessa ministeri on toiminut, saattaa olla merkitystä arvioitaessa myöhemmin ministerin toimintaa. Ministerin on tapauskohtaisesti arvioitava, onko toiminnassa ja puheenvuorojen käyttämisessä tietyssä tilanteessa syytä selvittää, missä ominaisuudessa ja roolissa hän toimii, jotta ei jää epäselvyyttä, toimiiko hän ensisijaisesti ministerinä, vaaliedokkaana tai jossain muussa roolissa. Ministerin tehtävän luottamustehtäväominaisuus sekä ministerinä toimivan henkilön poliittiseen järjestelmään liittyvä säännönmukainen

---

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

---

moniroolisuus ja siihen kytkeytyvä ajankäyttö huomioon ottaen ministerin varsinaisten virkatehtävien ja yleisten puoluet tehtävien tarkkarajainen toisistaan erottaminen ei käytännössä aina ole mahdollista.

Ministerin käsikirjan 25.5.2015 (Hallituksen julkaisusarja 9/2015) ja edellä mainitun valtioneuvoston kanslian tiedonannon mukaan ministeriöissä on perinteisesti erotettu substanssiviestintä sekä puoluepoliittinen ja vaaleihin liittyvä poliittinen viestintä toisistaan. Käytännössä rajan vetäminen voi yksittäistapauksissa olla hankalaa. Peruseriaatteena on, että ministerien puoluepoliittiset ja vaaleihin liittyvät kannanotot ja lausunnot sekä puheet ja matkat tiedotetaan puolueiden ja kampanjaorganisaatioiden viestinnän kautta julkisuuteen.

Arviointi

Ministereinä toimivilla henkilöillä on usein useita erilaisia rooleja. Kun ministeriys liittyy säännönmukaisesti kansanedustajuuteen tai muuhun sellaiseen poliittiseen toimijuuteen, ministerinä toimivan henkilön ministerirooli ja muut roolit voivat olla osin päällekkäisiä ja näiden roolien väliset rajat voivat olla osin tulkinnanvaraisia. Kuten edellä mainitussa valtioneuvoston kanslian tiedonannossa todetaan, ministerin tulee tarvittaessa selkeästi ilmaista, missä ominaisuudessa hän esittää kannanottoja.

Ministerinä toimivan puoluejohtajan henkilöhaastattelussa voidaan käsitellä sekä ministerin johtaman ministeriön toimialaan kuuluvia että yleisiä puoluepoliittisia kysymyksiä.

Ministerinä toimivan henkilön yleisissä puoluet tehtävissä tapahtuvan toiminnan arviointi ei kuulu oikeuskanslerin tehtäviin ja toimivaltaan.

Minulla ei ole käytettävissäni olevien tietojen perusteella aihetta epäillä, että Soini olisi ministeriroolissaan laiminlyönyt tasapuolisen tiedon jakamisen johtamansa ministeriön toiminnasta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kirjoituksenne ei ole edellä sanotun vuoksi johtanut toimenpiteisiini.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Kansliapäällikkö

Kimmo Hakonen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
